

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Některé aspekty vztahů nabytí movitých věcí od neoprávněného a řádného/mimořádného vydržení

Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NOZ“) s účinností od 1. 1. 2014 zavedl úpravu nabytí od neoprávněného, která platí obecně pro všechny subjekty soukromoprávních vztahů (na rozdíl od úpravy předchozí), a to ve vztahu k movitým i nemovitým věcem.[1] Daná problematika je v odborné literatuře rozpracovaná v obecné rovině poměrně rozsáhlé, účelem tohoto článku proto není podat ucelený pohled na předmětnou právní úpravu, nýbrž se zabývat některými aspekty úpravy nabytí movitých věcí od neoprávněného, které by mohly vyvolat otázky ohledně jejich výkladu a vztahu s jinými instituty obsaženými v tomto základním soukromoprávním kodexu.

Absence lhůty v § 1111 NOZ a její vztah k úpravě vydržení

§ 1111 NOZ stanoví, že „*získal-li někdo movitou věc za jiných okolností, než které stanoví § 1109 nebo 1110, stane se vlastníkem věci, pokud **prokáže dobrou víru v oprávnění převodce převést vlastnické právo k věci. To neplatí, pokud vlastník prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu.***“ Toto ustanovení slouží jako jakási **generální klauzule nabytí od neoprávněného** (či též sběrná klauzule) pro případ, kdy **nedojde** k nabytí vlastnického práva:

- (1) **privilegovaným způsobem** uvedeným v § 1109 NOZ (veřejná dražba, nabytí od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku, nabytí od neoprávněného dědice, jemuž bylo nabytí vlastnického práva potvrzeno a další)
- (2) či v případě nabytí **použité movité věci (§ 1110 NOZ) za úplatu od podnikatele**, který při své podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku s použitými věcmi obchoduje (typicky bazar, zastavárna apod.).

Příkladem takového nabytí dle generální klauzule může být nákup kradeného televizoru od souseda.

Zatímco při nabytí použité movité věci dle § 1110 NOZ (př. kradeného televizoru z bazaru) se původní vlastník může bránit převodu vlastnického práva jedině **prokázáním** toho, že nový nabyvatel **nebyl v dobré víře v oprávnění druhé strany převést vlastnické právo na základě řádného titulu** či **prokázáním** toho, „*že věc pozbyl ztrátou nebo že mu byla odňata svémocně a že od ztráty nebo odnětí věci uplynuly nejvýše tři roky.*“, a to i přesto, že byl nový nabyvatel v dobré víře.

V případě **generální klauzule dle § 1111 NOZ** (nabytí kradeného televizoru od souseda) dochází k **obrácení důkazního břemene**, kdy je na **nabyvateli**, aby **prokázal** svou **dobrou víru** v oprávnění převodce převést vlastnické právo. Na ochranu původního vlastníka je zde podobně jako v § 1110 upravena možnost obrany, a to tím „*že **prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu.***“ Zde již **lhůta**, ve které vlastník může rozporovat nabytí vlastnického práva nabyvatelem, **chybí**. Závěr, že předchozí vlastník má neomezenou lhůtu pro prokazování

ztráty věci či její pozbytí činem povahy úmyslného trestného činu, by byl podle mého názoru přílišným zásahem do stěžejních principů soukromého práva – ochrany dobré víry a právní jistoty obecně, proto je třeba se podívat do ustanovení jiných souvisejících institutů. Tuto absenci supluje úprava **řádného vydržení** (§ 1089-1094),[2] jehož předpokladem je:

(1) **držba** – která splňuje pojmové znaky držby

A) *corpus possessionis* – fyzickou možnost ovládat věc

B) *animus possidendi* – vykonávat vlastnické právo jako vlastník [3]

(2) **poctivost držby** - z přesvědčivého důvodu mít za to, že mu náleží právo, tj. je v dobré víře [4]

(3) **pravost držby** - „*Neprokáže-li se, že se někdo vetřel v držbu svémocně nebo že se v ni vloudil potajmu nebo lstí, anebo že někdo usiluje proměnit v trvalé právo to, co mu bylo povoleno jen výprosou, jde o pravou držbu.*“[5]

(4) **řádnost držby** - na základě platného právního titulu – platná kupní smlouva [6]

(5) **uplynutí zákonem stanovené doby** - v případě movitých věcí činí 3 roky [7]

Drží-li tedy nabyvatel po dobu 3 let danou věc a držba se vyznačuje výše uvedenými kvalitami, nabývá držitel **vlastnické právo** k předmětné věci. Např. Pan Antonín nabyde od svého souseda kradený televizor na základě platné kupní smlouvy, Antonín bude mít z přesvědčivého důvodu za to, že nabyl a vykonává poprávu vlastnické právo a neprokáží se skutečnosti svědčící o nepravosti držby. Pokud Antonín bude věc držet po dobu 3 let (přičemž držba splňuje znaky *corpus possessionis* a *animus possidendi*), stane se po uplynutí 3 let vlastníkem.

Zatímco tedy v případě nabytí kradeného televizoru v bazaru dle **§ 1110 NOZ** se poctivý nabyvatel sice stává vlastníkem věci, **ovšem s výhradou toho**, že původní vlastník po něm věc **nebude vindikovat** či **vindikovat bude, ale neunese důkazní břemeno o svémocném odnětí** či **ztrátě**, a **to do 3 let** od okamžiku, kdy k těmto skutečnostem došlo. Po uplynutí této lhůty, v níž tyto skutečnosti nebyly prokázány, dochází k **právní události** - jeho vlastnické právo stává **vpodstatě bezvýhradní** (tj. takovým vlastnickým právem, do něhož předchozí vlastník nemůže zasáhnout, výjma situace, kdy prokáže, že nabyvatel nebyl při převodu vlastnického práva v dobré víře).

V případě nabytí kradeného televizoru od souseda **dle § 1111** se nabyvatel rovněž stává vlastníkem **věci s výhradou neprokázání pozbytí věci ztrátou** či **činem povahy úmyslného trestného činu** ze strany původního vlastníka. Dojde-li uplynutím 3 let k vydržení, nastává **právní událost**, která má za následek **změnu vlastnického práva nabytého od neoprávněného**. Tato změna spočívá v tom, že **zaniká právo původního vlastníka na prokázání ztráty** či **činu povahy úmyslného trestného činu**, a vydržiteli tak svědčí de facto **bezvýhradní vlastnické právo** (tj. takové, proti němuž nemá původní vlastník možnost se bránit, vyjma situace, kdy původní vlastník prokáže, že se vydržení zakládá na nepravé držbě. Avšak i v případě převedení věcí (singulární sukcesí) nepravým držitelem na jinou osobu má tento již pravou držbu (vlastník se proti němu tedy nemůže bránit prokázáním nepravé držby jeho předchůdce),[8] navíc uplynutím 6 let by i při absenci pravosti držby mohlo dojít k mimořádnému vydržení)[9]. Vydržením tedy dochází k **zesílení postavení nabyvatele od neoprávněného**.

Vztah nemožnosti dovolávat se dobré víry právního předchůdce a mimořádného vydržení

§ 1112 NOZ stanoví, že „**vlastnického práva ani dobré víry svého předchůdce se nemůže ke svému prospěchu dovolat ten, kdo získal movitou věc s vědomím, že vlastnické právo bylo nabyto od neoprávněného.**“ Toto ustanovení předchází situacím, kdy osoba A svěří určitou věc (řekněme kolo) osobě B, aby ji užívala, tato osoba - neoprávněně - převede onu věc na osobu C, ta, protože je v dobré víře, nabývá vlastnické právo v souladu s ustanoveními o nabytí od neoprávněného, tato osoba věc následně převede na osobu D, která si je (v době nabytí vlastnického práva od C) vědoma neoprávněného převedení vlastnického práva na osobu C (např. protože byla

přítomna svěření kola ze strany osoby A osobě B). Osoba D, která tedy nenabývá vlastnické právo, věc nemůže ani vydržet z důvodu nepoctivé držby, v úvahu by však připadalo nabytí věci v důsledku **mimořádného vydržení**. Jeho předpoklady jsou:

- (1) **držba** (*corpus possessionis a animus possidendi*)
- (2) **uplynutí 6 leté vydržecí doby (20 leté u nemovitých věcí)**
- (3) **poctivost držby**.^[10]

Nikoliv však poctivost ve smyslu § 992 NOZ, nýbrž poctivost ve smyslu **absence nepoctivého úmyslu**.^[11] Dle J. Spáčila totiž může vlastnické právo vydržet ve dvojnásobně dlouhé vydržecí době (mimořádné vydržení) i nepoctivý držitel, který z důvodu své **nedbalosti** (nikoliv tedy úmyslu) neví, že mu ve skutečnosti právo, které vykonává, nenáleží^[12] či drží věc **bez nepoctivého úmyslu**, tedy v přesvědčení, že onou držbou nikomu nepůsobí újmu.^[13] Např. z toho důvodu, že osoba A uplatnila svůj nárok na náhradu škody vůči neoprávněnému převodci (osobě B), přičemž osoba B tento nárok plně uspokojila a A už si v mezioddobí koupil nové kolo, v tomto případě může osoba D vydržet kolo v dvojnásobné vydržecí době a být po celou dobu v přesvědčení, že tím A nepůsobí újmu, protože osobě A již byla nahrazena hodnota kola při náhradě škody. Přestože tedy osoba, která věc získala s vědomím, že vlastnické právo bylo nabyto od neoprávněného, nenabývá vlastnické právé právo z titulu nabytí od neoprávněného, **může jej nabýt z titulu mimořádného vydržení** za splnění výše uvedených podmínek.

Závěr

Vydržení vlastnického práva nám může nahradit chybějící lhůtu na prokázání pozbytí ztrátou či činem povahy úmyslného trestného činu ve smyslu § 1111, mimořádné vydržení pak stanovuje výjimku z nemožnosti dovolávat se vlastnického práva právního předchůdce. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že právní úpravu nabytí věcí neevdovaných ve veřejných seznamech od neoprávněného nelze vnímat jako úpravu izolovanou, má přesah do jiných právních institutů (držba, vydržení a další), v jejichž kontextu je třeba předmětná ustanovení vykládat.

Lukáš Dořičák,

student 4. ročníku Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

e-mail: LukasDoricak@seznam.cz

[1] Movité věci - § 1109 - 1113 NOZ, nemovité věci - § 980 a 984-986 NOZ.

[2] Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 380.

[3] § 989 odst. 1 NOZ.

[4] § 992 NOZ, k výkladu dobré víry ve vztahu k poctivé držbě např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 9. 2001, sp. zn. 28 Cdo 1493/2001 „Tvrzení držitele věci o tom, že mu věc patří a že s ní nakládal jako s vlastní, musí být podloženo konkrétními okolnostmi, z nichž se dá soudit, že toto

přesvědčení držitele bylo po celou dobu důvodné. Dobrá víra je přesvědčení nabyvatele, že nejedná nesprávně, když si přisvojuje určitou věc. Jde o psychický stav, o vnitřní přesvědčení subjektu, které samo o sobě nemůže být předmětem dokazování“, těmito okolnostmi se zabýval Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení ze dne 14. 6. 2001, sp. zn. 22 Cdo 508/2001 „Okolnostmi, které mohou svědčit pro závěr o existenci dobré víry, jsou zpravidla okolnosti právního důvodu nabytí práva a svědčící o poctivosti nabytí“.

[5] § 993 NOZ.

[6] § 991 NOZ.

[7] § 1091 odst. 1 NOZ.

[8] Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva..., s. 98.

[9] Tamtéž, s. 328.

[10] § 1095 NOZ.

[11] Příkladem nepoctivého úmyslu může být například lest, podvod (Petr, B. Vydržení ve světle novější judikatury a návrhu nového občanského zákoníku. Právní rozhledy, 2008, č. 14, 503).

[12] Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva..., s. 328.

[13] Spáčil, J. Poctivá držba v novém občanském zákoníku. Právní rozhledy, 2013, č. 2, s. 63.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)